

**R. P. Francisci De Oviedo Madritani, Societatis Iesv,
Theologiæ Professoris, Cursus Philosophicus**

Ad Vnum Corpus Redactus

Philosophiæ R. P. Francisci De Oviedo Madritani Societatis Iesv Sacræ
Theologiæ Professoris Tomus II

**Oviedo, Francisco de
Lvgdvni, M.DC.LI.**

2. Statuuntur actus reflexi voluntatis imperantes alios actus eiusdem
potentiæ.
-

[urn:nbn:de:hbz:466:1-95526](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-95526)

& tamen intentio non vocatur actus imperans respectu electionis, neque electio imperata dicitur respectu intentionis. Actus imperatus proprie solum appellatur, illi qui ab alio actu reflexo voluntatis dependet, sed de hoc nomine tenus potest esse questio, si enim dicamus actum reflexum tantum posse dici imperantem, insurgeret questio, an vnus actus directus possit oriri ex alio directo ad cuius finem cōducit, siue hoc sit per influxum imperantis in imperatum, siue per aliam dependentiam causæ ad effectum.

3 Duplex est imperium vnum efficax, inefficax aliud; imperium efficax aliter dicitur, ac cogitatio efficax appellatur, quia inter cogitationes, quæcumque effectum habet, etsi potuerit illum non habere, efficax dicitur, quod ex se effectum habet tali modo sibi connexum, vt illum non possit non habere; imperium autem quod sine effectu, ad quem potentia est in actu primo completa, potuit esse etiam si de facto illum sortitur, inefficax dicitur, quia illius efficacia non desumitur ab effectu, sed à sua natura. Rursus imperium est duplex reflexum, & directum. Imperium reflexum consistit in actu respiciente alium actum eiusdem voluntatis tanquam obiectum; imperium directum, est actus qui directè tendit in obiectum externum, in cuius ademptionem, internus alius actus conducere potest, v.g. amat quis bonitatem diuinam, & ex hoc amore immediatè mouetur ad actum misericordie, quia nouit maxime conducere hoc opus ad obiectum prius amatum, v.g. ad obsequium præstandum bonitatis diuinæ.

4 Actus reflexus triplex potest respicere obiectum, primum est actus determinatus & singularis: secundum est actus indeterminatus sed particularis: tertium, actus confusus, & quasi vniuersalis, exempli gratia, dicit quis volo elicere contritionem, hic actus respicit obiectum determinatum & singulare, si autem dicat, volo elicere actum misericordie vel iustitiæ, hoc obiectum est singulare sed indeterminatum, dicit vnum singulare, sed sub distinctione inter duo. Tandem si dicat, volo elicere actum virtutis immemor alius speciei in particulari, & tantum memor virtutis vt sic in communi.

5 Item actus reflexus qui fertur in actum particulatam & indeterminatam, v.g. volo elicere actum iustitiæ vel charitatis, dupliciter potest respicere obiectum indeterminatum. Primo, quia rectè inspecta natura actus iustitiæ & misericordie vterque actus placet voluntati, nepter tamen adeo illi gratus est vt ex vi illius voluntas illi alteri præferat, sed dicat, eliciat alterum ex his actibus, ac si diceret, neutrum horum exercere mihi molestum erit, quia tamen non duos actus exercere volo, quemcumque ex his assumam. Alio modo potest dicere voluntas: volo facere hunc vespillum, non se potius ad hunc quam ad illum determinando, quia vtriusque vel saltem alterius naturam nondum rectè perspectam habet, & expectat rectam & adæquatam notitiam illius, vt potius hunc eligat, quam illum ne minus vtilem vel magis arduum illius naturam ignorans eligat.

6 Duplici etiam modo potest ferri actus reflexus in rationem communem actus, nulla cognita specie, vel non determinatâ materia. Primo, in rationem illam communem exercendam tantum in aliquo individuo, v.g. actus, quo quis dicit, volo elicere actum virtutis, ac si diceret, volo elicere aliquem actum ex pluribus honestis, qui fieri possunt. Secundo modo potest ferri in rationem illam communem exercendam in omnibus indiuiduis illius, vt si quis diceret, volo adimplere legem Dei, seu volo elicere actus externos mihi præceptos, non cogitando de hoc neque de illo singulari, quia nullus actus præceptus in particulari tunc memorie occurrir. Tandem hi omnes actus reflexi possunt respicere actus positivos & possunt tendere in liberas omissiones. Potest vltimò considerari volitio inclinans voluntatem ad aliam volitionem circa idem formale motiuum cum diuerso obiecto materiali saltem inadæquatè, v.g. amor Dei propter ipsum, ad amorem proximi propter Deum. De his omnibus examinandum est an actus possint inter se imperari.

§. II.

Statuuntur actus reflexi voluntatis imperantes alios actus eiusdem potentie.

7 Negat Vasq. r.2. disp. 51. c.5. posse vnum actum voluntatis alium immediatè imperare, & esse causam illi.

Francisc. de Ouedo Philosoph. Tom. II.

lius per modum imperij, & consequenter affirmat actum reflexum tantum comitanter se habere respectu directi, quem respicit, vel tantum actum reflexum ad directum elicendum conducere quatenus illum determinat ad motiua inuestiganda, quæ voluntati applicata illam inclinent ad actum directum reflexè volitum.

Afirmatiuam partem tuerentur P. Suarez l. 2. disp. 10. de actibus imperatis sect. 1. & de bonitate actus interioris disp. 6. sect. 3. P. Salas l. 2. lib. 7. disp. 3. sect. 16. P. Egid. Cordinch. 2.2. disp. 27. n. 11. P. Valentia P. Azor, Tann. Alenf. Altiñod. Capr. Almai. Caiet. Theo. Conrr. & Lorca apud Ripaldam de ente supernaturali disp. 65. sect. 3. longam istam Theologorum manum ducat S. Th. 2.2. q. 124 art. 21. ad 23. & 1.2. q. 13. art. 1. & q. 19. art. 2. ad primum, vbi hac habet: *Quantum ad actum voluntatis, non differt bonitas quæ est ex obiecto, à bonitate quæ est ex fine: sicut in actibus aliarum virtutum, nisi forte per accidens prout finis dependet ex fine, & voluntas ex voluntate.* Quibus verbis expressè docet actum voluntatis immediatè pendere ex alio diuerso modo, atq; electio pendet ex intentione, quia tunc non pendet finis ex fine, sed medium ex fine, hac autem docet finem pendere ex fine, quod nisi per imperium fieri nequit.

Abstinēd à rationibus Theologicis, quas pro hac conclusione adducit Ripalda, & intra Philosophiæ terminos hanc conclusionem probo. Actus voluntatis quo ego dico, volo elicere actum amoris, conducit ad hunc actum amoris faciendum, vt fatetur Valquez, & nullus negare potest, si enim non conducunt, æquè expectarem actum amoris ab homine, qui modò habet voluntatem illum elicendi, & ab illo qui nunquam de tali obiecto cogitauit, neque fundamentum haberemus ad expectandam sacramentalem confessionem ab homine qui firmiter statuit se per hoc sacramentum propriam animam expiaturum, neque peccatorem hortaremur, vt statuât sibi plures actus virtutis exercendos, intendentes hunc hominem illos exercere, quandoquidem actus quibus modò id statuitis, non conducunt ad praxim aliorum interiorum, quam respiciunt tanquam proprium obiectum, quod concedere valde temerarium est & absurdissimum esset, sed nullo alio modo melius potest conducere, quam immediatè imperando suum obiectum: ergo hoc modo & non alio conducit. Si probetur minor, discursus vndique firmus erit, sic illam statuo. Actus imperans nullo alio modo potest influere in imperatum nisi per immediatum imperium modo explicando Punct. 3. vel excitando nouas rationes applicando motiua voluntati vt actum imperatū eliciat, vt vult Valq. neque alius modus quo conducatur actus reflexus ad directum huiusque inuētus est, sed non conducit per applicationem motiuorum: ergo, immediatè non conducere applicando motiua sic probo. Actus, quo ego dico, volo amare Deum, vel mouet voluntatem, vt eliciat actum imperatū intellectui nouam inquisitionem motiuorum ad amorem vel immediatè mouet ipsum intellectum ad hanc inquisitionem faciendam, si intellectum applicat ad illam medio actu voluntatis: ergo actus voluntatis, quo ego dico, volo amare Deum, immediatè inclinat voluntatem ad actum, quo dicit, volo indagare motiua ad amandum Deum: ergo potiori ratione poterit eandem voluntatem inclinare ad ipsum amorem ad quem est iam proximè potens, & sufficienti motiuo præuenta: si enim actus voluntatis ad alium potest immediatè mouere, ad nullum potiori ratione quam ad illum, quem habet pro obiecto. Secundo probo voluntatē non posse media alia volitione applicatè intellectū, ad inquisitionem motiuorum: sepe cum quis motiuum habet ad amandum Deum, & ad hunc amorem reflexè amandū propter excellentiam illius, non cogitat de inquisitione aliorum motiuorum, neque aliquid cognoscit præter illa motiua ad amandum Deum amore directo, & ad intendendum hunc amorem directum alia volitione reflexa; ergo non potest habere actum quò dicat, volo quærere alia motiua ad Deum amandū, non enim potest ferri voluntas in inquisitionem mediorum, quæ non cognouit. Tertio, sepe potest voluntas cognita bonitate Dei & cognita bonitate actus amoris versantis circa hanc bonitatem elicere actū reflexum quo dicat, volo propter meam iustificationem elicere actum amoris respicientem tanquam formale motiuum bonitatem Dei, tum impertinens erit inquisitio aliorum motiuorum, cum actus imperatus tantum sit elicendus propter bonitatem Dei, quàm iam intellectus cognouit, quod contingit quotiescumque voluntas imperat

imperat actum amoris Dei qui necessariò respicit hoc motuum, & non aliud. Dici poterit tunc voluntatem non determinari ad nouum motuum inquirendum, sed ad idem viuacius perfectiori cognitione applicandum. Contra hanc solutionem facit argumentum suprà factum, quia raro vel ferè numquam cogitat intellectus de hac viuaciori & perfectiori cognitione, quàm motuum applicetur. Deinde impugnatur, quia durum est dici cum eisdem motu ad amandum non esse fundamentum maius ad amorem directum sperandum ab homine, qui actu reflexo dicit, volo amare, quàm ab alio, qui numquam talem actum reflexum habuit.

10 Hec vltima ratio probat voluntatem reflexam non conducere ad volitionem directam tantum determinando immediatè intellectum ad hanc inquisitionem, deinde quia intellectus saepe saepius nulla habet principia ad perfectiorem cognitionem habendam, de motiuo proposito ad amorem directum, neque ad alia motiua perscrutanda: ergo volitio reflexa non poterit conducere ad volitionem directam medià hac inquisitione & inuentione noui motui, neque medià viuaciori cogitatione eiusdem. Vltimò sic arguo: volitio reflexa tendens in Dei amorem, non habet pro obiecto inquisitionem motui ad amandū Deū, neque connexionem habet cum illa noua inquisitione, quorsum ergo ad illam intellectus determinabitur tali volitione reflexa? Dices determinari hac volitione, quia talis inquisitio conducentis est ad obiectum ipsius volitionis. Contra: volitio in opinione contraria non determinat, neque inclinatur ad suum obiectum: ergo minus poterit inclinare seu determinare ad id quod conducit ad tale obiectum: vel si volitio reflexa determinat ad id, quod conducit ad suum obiectum, licet illud non habeat pro obiecto, neque aliqua ratione sit cum illo connexum, potiori ratione determinare & inclinare poterit ad proprium obiectum, videlicet ad volitionem reflexam. Respondebis posse determinare ad id, quod conducit ad volitionem directam, quia est quid pertinens ad aliam potentiam voluntati subditam, non tamen posse determinare ad volitionem, quam habet pro obiecto, quia talis volitio pertinet ad ipsam voluntatem, quæ ipsa sibi subdita non est, neque tenetur obedire imperio sui ipsius. Contra: imperium ex natura sua non efficit neque necessariò connexum cum actu imperato libertatem potentie exercentis actum imperatum illam relinquit, & actum imperatum liberum feruat: ergo ex eo quod voluntas libera sit non infertur repugnantia actus natura sua non efficit. An inferatur repugnantia actuum ex se efficacium §. sequenti, explicabo. Diceret aliquis de modoloquendi nimis scrupulosus, hos actus reflexos inclinentes potentiam voluntatis ad actus directos saluā illius libertatem, proprie non esse dicenda imperia, sed potius preces, seu petitiones, siquid illis positus potest voluntas libera, nullius iure lato, & absq; alicuius iniuria tales directos actus non elicere, est autem de ratione imperij aliquo modo obligare ad id, quod imperatur, ita vt physice, vel saltem moraliter, hoc est, iure, contra illud fieri nequeat. Sed hæc differentia tantum est de nomine, & standum est communi Theologorum loquendi modo, qui hos actus reflexos imperantes, etsi ex natura sua non efficit, imperia hucusque appellauit.

11 Obiic. pro sententia Patris Valsq. D. Thom. 1.2. q. 18. a. 6. ad 2. vbi hæc habet: *Dicendum quod ordinari ad talem finem, etsi accidat exteriori actui: non tamen accidit actui interiori voluntatis, qui comparatur ad exteriorem sicut formale ad materiale.* Ex quibus verbis sic potest argui: Actus interior non ordinatur ad finem ab alio actu interiori, sicut ordinatur exterior: ergo non imperatur actus interior sicut imperatur exterior, quia si imperaretur ab aliquo, ab illo ordinaretur in finem, non enim alia ratione exterior ordinatur ad finem, nisi quia ab interiori imperatur. Resp. D. Thom. in presenti distinctione assignare inter actus internos & externos ex eo quod actus interni intrinsecè sepe finem respiciunt, quæ non possunt non respicere, actiones verò externæ nullum intrinsecum finem habent, sed tota ordinatio illarum in finem extrinsecè illis accidit ex exteriori actione deriuata.

12 Obiic. secundò. Ex eo differunt actus interni, & externi, quod interni finem intrinsecum habent propriamque libertatem, externi verò tantum habent finem extrinsecum, & libertatē ab actu interno deriuatam: ergo quamuis actio exterior possit sumere moralitatē ab imperante, interior nullam poterit ab illo participare. Resp. actum externum di-

stinguī ab interno, quia externus capax non est libertatis immediate, & non nisi medio interno imperante finem respicit; hoc tamen non infertur non posse actum internū imperari ab alio interno, & medio quo finem extrinsecum respiciat distinctum à fine intrinsecò quem per se respicit.

Obiic. tertio. Actus internus potest imperari ab alio ergo actus contritionis poterit imperari ab alio ergo poterit vitari, & malitia habere. Hæc obiectio Theologi pungi ab Philosophis; huius enim tantum est intra limites philosophiæ cuiuslibet effectui proprias assignare causas, illius verò deriuationem bonitatis, & malitiæ constituere tali modo vt malitia nihil polluat quod ab illa mundum esse debeat; ne tamen terreat aliquem ex Philosophis obiectio peregrina. Resp. iuxta varias Philosophorum sententias posse consequentiam negari, & iuxta aliorum mentes abque inconuenienti concedi: illorum in hac re mentes breuiter attingam. Hurt. 2.2. tom. 2. disp. 13. sect. 6. §. 27. respondet actum vitiosum non posse imperare actus charitatis, quia virtutes per se infuse pendunt à gratia Christi, & non parent vitio, idem in doctrina Patris Valsq. respondendum est, qui docet 1.2. disp. 53. c. 5. n. 26. actum fidei vitari non posse, & tamen dependet ab imperio voluntatis. Cajetan. Banez. Lorc. 2.2. q. 23. art. 1. ad 2. non solum negat actum imperij conuenire vitio in virtutem, sed etiam virtuti inferiori in superiorem, & ita in sententia horum Doctorum dicendum est, actum charitatis nullo alio actu posse imperari, siquidem nullus est illo perfectior. P. Coninch. 2.2. disp. 3. n. 121. affirmat posse vnum actum internum imperari ab alio, & extrinsecè in finem ordinari. negat tamen ab illo moralitatem desumere, vnde iuxta hanc sententiam possemus dicere actum contritionis imperatum ab actu vitioso nullam malitiam trahere ab imperanti. P. Ripalda disp. 65. sectione secunda, numer. 8. consequentiam admittit, & latè probat disp. 50. posse actum internū intrinsecè bonū vitari ex fine extrinsecò ratione actus imperantis.

§. III.

Statuitur imperium inefficax.

Statui dari actus imperantes in voluntate respectu aliorum actuum eiusdem potentie: indaganda est modò natura horum actuum, an videlicet hi actus imperantes efficitur sint ex natura sua, ita vt illis positus non possint non esse actus imperantes, si potentia sit cum omnibus prærequiritis ad tales actus imperandos eliciendos. An verò ita possint influere in actus imperatos vt possint etiā non influere. An verò possint dari actus imperantes vtriusque nature, quidam ex se efficitur, alij verò ex se inefficitur. Ne nomen efficitur fallat, scito, non dici imperium efficitur, eo sensu quo dicitur efficitur cogitatio, quæcumque enim cogitatio, quæ de facto effectum habet etiam si illum potuisset non habere, efficitur dicitur, & in hoc sensu imperium efficitur dici posse quodcumque de facto imperium sentitur, etiam si ex sua natura cum negatione illius componi posset, in presenti autem alio sensu nostra difficultas intelligenda est, desideramus enim cognoscere, an actus imperantes necessarium habeant connexionem cum imperato necne: & ad hanc difficultatem tractandam, & soluendam, imperium efficitur illud tantum vocamus, quod non potest non cum effectu connecti, & imperium inefficax, quod potest non connecti licet de facto cum illo coniungatur, in §. hoc imperium inefficax statuam, dicturus in sequenti de efficitur.

Triplex potest versari voluntas actu reflexo circa actum directum, 1. actu amoris stricti, quo illi placet bonitas illius secundum se, quin per hunc affectum illa alicui desideret. Secundò, actu complacentiæ quo gaudet de bonitate illa sibi possessa, & acquisita, quatenus illi bona. Tertio, actu desiderij, quo bonitas illa, quæ per amorem in se placet secundum se, desideratur in ordine ad subiectum, & illam mihi cupio, & hic actus dicitur actus desiderij. Non procedet questio de actu amoris stricti, neque gaudij, sed de actu desiderij, an videlicet possit dari desiderij inefficax seu non efficitur respectu actus voluntatis immediate influens in actum imperatum procedentem ab eadem voluntate.

Hurtad. disp. 138. sect. 1. & 2. negat hoc desiderij inefficax, seu hanc actum reflexum voluntatis posse influere in